

Beslut

Datum:
2025-11-03

Vårt diarienummer:
31-1225/2024

Länsstyrelsen i Västerbottens län
vasterbotten@lansstyrelsen.se

Översyn av fyndigheten Rönnbäcken i Storumans kommun, Västerbottens län, som riksintresse enligt 3 kap 7 § miljöbalken

Beslut

Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedömer att nickelfyndigheten Rönnbäcken fortsatt utgör ett riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. SGU bedömer vidare att *detaljavgränsningen för riksintresseområdet* ska kvarstå oförändrad så att riksintresseområdet, enligt bilaga 1, därför fortsatt skyddas mot sådana verksamheter och åtgärder som påtagligt kan försvåra en utvinning av fyndigheten.

SGU bedömer vidare att *detaljavgränsningen för verksamhetsområdet* om 1175 ha ska utgå ur riksintresset för nickelfyndigheten Rönnbäcken, enligt bilaga 2 (blåmarkerat område).

Till beslutet hör bilaga 1 med aktuell detaljavgränsning och bilaga 2 med tidigare beslut och beslutsunderlag, beskrivning av fyndigheten och karta med beslutade detaljavgränsningar.

Ärendets beredning

SGU arbetar fortlöpande med översyn av mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material och därför har bedömts utgöra riksintresse. Inom ramen för sådan översyn har en utredning gjorts för att avgöra om nickelfyndigheten Rönnbäcken fortfarande utgör ett riksintresseanspråk (ett område som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av betydelse för landet). Utredning och förslag remitterades till Boverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Sametinget, Vapsten sameby, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Trafikverket och Storumans kommun med kopia till nuvarande verksamhetsutövare (Bluelake Mineral AB).

Boverket har inga synpunkter på remissen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län bedömer att fyndigheten uppfyller SGU:s kriterier för utpekande. Länsstyrelsen delar SGU:s bedömning att områden i anslutning till fyndigheter av riksintresse inte bör ingå i riksintresseanspråket.

Sametinget har följande kommentarer; SGU har i augusti 2010 pekat ut Rönnbäcken som riksintresse för mineralutvinning. Det förslaget remitterades dock inte till Sametinget, varken av SGU eller Länsstyrelsen i Västerbottens län. Sametinget som ansvarig myndighet för områden av riksintresse för rennärigen borde ha remitterats i ärendet. Rönnbäcksnäset är och har varit utpekad som riksintresse för rennärigen i 20 år. Sametingets uppgift är dessutom att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland renskötselns intressen, vid utnyttjandet av mark och vatten.

Sametinget ifrågasätter översynen och anser att det är otydligt i förslaget till beslut vad översynen innebär och varför den behöver göras. Det finns en pågående process kopplad till området med olika domar, kritik från CERD, underlag från bland annat samebyn och sakkunniga. Området ligger inom Vapsten samebys åretruntmarker och utgör förutom riksintresse bland annat kalvningsland. I närområdet finns flyttleder och svåra passager. För att förstå markens betydelse för renskötseln i området krävs information och kunskaper om hur samebyarna bedrivit, bedriver och avser att bedriva sin renskötsel och hur områdets funktion, både på lång och kort sikt, inverkar på samebyarnas renskötsel som helhet.¹

Det råder ökad efterfrågan på användning av mark- och vattenområden. Efterfrågan har pågått länge och med den pågående s.k. gröna omställningen kommer trycket att öka samt fortgå och påverka renskötseln lång tid framöver. Det är viktigt att den process om framtäggande och revidering av riksintresseanspråk förs på ett sådant sätt att dessa förhållanden beaktas.

Under rubriken Renskötselrätten och allmänintresset rennäring anger Sametinget det följande. Renskötselrätten är en civil rättighet vilken grundas på urminnes hävd² och regleras framför allt i rennäringslagen (1971:437). I regeringsformen anges att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.³ Vid en rättstillämpning där det är fråga om att väga olika faktorer mot varandra ska samernas intresse av att kunna vidmakthålla sin kultur, däribland renskötseln tillmätas särskild vikt.⁴ Grundlagsbestämmelsen kompletteras av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. I lagens förarbeten betonas det allmännas ansvar för att aktivt främja bevarandet av de nationella minoriteternas kultur.⁵

Detta innebär att det föreligger särskilda skyldigheter för bland annat myndigheter att vidta aktiva positiva åtgärder gentemot det samiska folket och främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla allmänintresset rennäring, som är en central del av den samiska kulturen. Sveriges övergripande mål för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt, kulturellt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Sambandet mellan renskötsel och samisk kultur befästs inte bara i nationell rätt utan framgår även av folkrätten. I egenskap av kulturbärare för samisk kultur åtnjuter således renskötseln ett mycket långtgående rättsligt skydd.

¹ MÖD, Dom meddelad 2020-05-20, Mål nr M 2288–19

² Att renskötselrätten grundas på urminnes hävd innebär att den existerar oberoende av gällande lagstiftning och därmed kan omfatta mer och gå längre än vad rennäringslagen anger.

³ 1 kap. 2 § 6 st. regeringsformen (1974:152). Bestämmelsen avspeglar delvis folkrättsliga principer som uttrycks i bl.a.

Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter - särskilt art. 5.1, FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter - särskilt art. 1.2, FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter - särskilt art. 1.2, samt FN:s deklaration om urfolks rättigheter - särskilt art. 26.

⁴ Se Girjasdomen p. 92

⁵ Prop. 2008/09:158 s. 67

SGU tar till sig av Sametingets synpunkter och svarar på varför översynen behövs med att det i 2 § 2 st. i förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden står att ”Myndigheterna ska se till att bedömningen är aktuell och ska lämna uppdaterade uppgifter till länsstyrelserna vid behov eller åtminstone vart åttonde år.”.

Förslaget till utpekande och detaljavgrensning av riksintresset år 2010 remitterades enligt dåvarande praxis till Boverket och Länsstyrelsen i Västerbottens län samt sändes för kännedom och eventuella synpunkter till Storumans kommun, denna praxis har vi nu frångått och Sametinget ska nu regelmässigt tillsändas utredningen. Kopia sändes också till Bergsstaten.

Vapsten sameby har tillsammans med Svenska Samers Riksförbund (SSR) begärt konsultation i ärendet. SGU, SSR och representanter från Vapsten sameby har genomfört två digitala möten som hölls i god anda. Sammanfattningsvis framkom bland annat att Vapsten sameby saknade uppgift om dels samebyn som rättighetsinnehavare dels att aktuellt riksintresseområde sammanfaller med samebyns åretruntmarker och att sådant markområde omfattas av ett starkare skydd. Vapsten sameby lyfte även fram den hårda belastning som området redan har. Vapsten sameby och SSR framförde även att nickelhalten i fyndigheten framstod som relativt låg i ett internationellt perspektiv och ifrågasatte sammankopplingen mellan rennäring och verksamhetsytor. SGU har omarbetat/kompletterat beslutet i enlighet enligt det föregående. Den 25 augusti 2025 meddelade SGU Vapsten sameby och SSR att myndigheten ansåg att konsultationen kunde avslutas och att deras inställning till att avsluta konsultationen efterfrågades. SGU meddelade därefter att myndigheten avsåg att avsluta konsultationen om Vapsten sameby och SSR inte avhörde senast den 5 september. Konsultationen avslutades den 5 september 2025.

Naturvårdsverket avstår från att yttra sig över remissen.

Riksantikvarieämbetet har inget att erinra mot förslaget till beslut.

MSB tillstyrker förslaget till revidering av detaljavgrensningen för riksintresset Rönnbäcken och har i övrigt inga synpunkter på ärendet.

Trafikverket har inget att erinra mot förslaget till beslut.

Storumans kommun har följande synpunkter; I Storumans kommun har vi rennäringen som ett riksintresse samt att vi är en samisk förvaltningskommun och vår samiska befolkning är viktig för oss med sina näringar, kultur och levnadssätt. Vi kan inte nog poängtera att detta utpekande av Rönnbäcken som riksintresse för gruvnäring riskerar att påverka dessa negativt. Vi vill också poängtera att i våra prioriterade näringar har vi en expanderande turistnäring i våra fjällmiljöer. Denna näring är prioriterad från oss som kommun då vi ser den som hållbar över tid.

De områden som berörs av SGU:s beslut om riksintresse är centrala för det levnadssätt som vår befolkning i området har i form av jakt, fiske och friluftsliv.

Detta utpekande av ett riksintresse för gruvnäring ligger dessutom i ett reglerat vattenområde vilket vi ser kan medföra enorma risker med läckage i Umeälvens tillflöden.

Vi vill också i detta sammanhang påpeka att det på inget sätt visas tecken från staten eller exploatörer om att lösa den problematik med inflyttning av bofasta som skulle behövas vid en eventuell gruvbrytning. Vi ser heller inga tecken på någon som helst satsning från staten på infrastrukturerna som skulle behövas vid en gruvetablering i vår kommun. Utan sådana satsningar skulle en etablering

få kraftigt negativa effekter på våra bofasta medborgare och våra befintliga näringar och då särskilt de samiska näringarna och turistnäringen.

Storumans kommun tillstyrker att detaljavgränsning för verksamhetsområdet om 1 175 hektar utgår ur riksintresset. Utöver det anser vi att nickelfyndigheten Rönnbäcken inte ska vara ett riksintresse för gruvnäring.

SGU:s uppfattning är att olika typer av riksintressen kan överlappa varandra och samexistera i samma område, ett riksintresseanspråk medför i sig inte några förändrade villkor. Ett utpekande av ett riksintresse är ett anspråk på marken och en information för samhället att platsen hyser en fyndighet av nationell betydelse. Det är ingen garanti för exploatering av fyndigheten. Det är SGU:s skyldighet som ansvarig myndighet enligt 2 a § p. 5 förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden, att påvisa för samhället var fyndigheter som är av riksintresse finns.

SGU har i dagsläget svårt att avgöra vilken påverkan som en eventuell verksamhet kan komma att ha, särskilt som det i dagsläget inte finns någon ansökan om tillstånd för utvinning att ta i beaktande.

SGU vill också poängtera att detta beslut inte är ett nytt utpekande utan ett översynsärende.

Försvarsmakten har inte inkommit med svar på remissen.

Bakgrund

SGU har i beslut den 25 augusti 2010, (Dnr 46–352/2010), förklarat Rönnbäcken i Storumans kommun som riksintresse enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken med utpekande och detaljavgränsning. Av beslutet framgår bland annat att områdena kring fyndigheten Rönnbäcken är välkända genom geologiska och geofysiska undersökningar. SGU:s omfattande geologiska material i området samt den betydande prospektering som utförts visar att fyndigheten är väldokumenterad.

Under våren 2024 inledde SGU arbetet med översyn av riksintresset Rönnbäcken. SGU har i översynen konstaterat att området var, ur ett geologiskt perspektiv, väl utrett inför beslutet 2010. SGU har inför förevarande översyn även kompletterat utredningen genom korrespondens med Bluelake Mineral AB (Bluelake) via epost samt med underlag från Bluelakes webbplats. Av det materialet framgår bland annat att Bluelake idag är innehavare av de tre bearbetningskoncessioner som finns inom det detaljavgränsade området. Det framgår också att det år 2022 togs fram en PEA (Preliminary Economic Assessment) på uppdrag av bolaget (då Nickel Mountain AB) och nu utvärderar Bluelake hur de ska gå vidare med projektet. I juli 2024 ansökte Bluelake om att bli klassificerade som ett strategiskt projekt enligt CRMA (Critical Raw Materials Act) och har därefter fått besked om att de ej utsågs till strategiskt projekt.

Beslutsunderlaget och den beskrivning som bilades beslutet från 2010 är alltjämt aktuella och utgör därför, tillsammans med inhämtat material, beslutsunderlag även för förevarande beslut. Beslutet från 2010 bifogas som bilaga 2.

Sedan 2015 har nya kriterier för utpekande av fyndigheter som riksintresse beslutats av SGU. Förevarande översyn syftar bland annat till att säkerställa att riksintresset Rönnbäcken fortfarande uppfyller de kriterier som SGU beslutat för riksintressen enligt 3 kap. 7 § miljöbalken.

Vad gäller detaljavgränsningen för riksintressen generellt kan det konstateras att det av de alltjämt aktuella förarbetena till naturresurslagen framgår ”att avgränsningen av områdena skall göras utifrån de värden som verkligen är skyddsvärda” och att det ”inte meningen att de statliga myndigheterna skall ta till ”säkerhetszoner” (jfr prop. 1985/86:3 s. 117). SGU:s uppfattning är därför att

myndigheten inte bör bedöma om ett område i anslutning till ett riksintresse ska skyddas. För riksintresset Rönnbäcken innebär det att den tidigare detaljavgrensningen benämnd ”verksamhetsområde” enligt bilaga 2 utgår ur detaljavgrensningen.

Värdebeskrivning

Ett utpekande av ett riksintresse för värdefulla ämnen eller material är endast ett anspråk som i sig inte har någon påverkan på sin omgivning. Det är först i en tillståndsprövning och en förändrad markanvändning som omgivningen påverkas. Vilken påverkan utvinningen har på sin omgivning ska den eventuella verksamhetsutövaren utreda i tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning. Brytningsmetod, planering av verksamhetsytor och brytningsområde i detalj är saker som behandlas i prövningsprocessen. SGU kan därför endast uttala sig generellt vilken påverkan som kan förekomma om en eventuell utvinning kommer till stånd.

Den detaljavgrensade fyndigheten utgörs av nickelanrikade serpentinitförekomster. Fyndigheten innehåller även förhöjda halter av kobolt och järn, ämnen som alla tre har en stor betydelse för det moderna samhället. På EU:s lista över kritiska och strategiska material återfinns nickel som en strategisk råvara och kobolt är en av de kritiska. År 2022 rapporterades följande uppskattning av mineraltillgångarna, enligt CIM-standard⁶: 600 Mt (känd och indikerad) 0,10% NiS, 0,003% CoS och 5,7% Fe_{Total} samt 20 Mt (antagen) 0,11% NiS, 0,005% CoS och 5,2% Fe_{Total}. SGU anser att trots att nickelhalten är lägre än för många aktiva nickelgruvor i världen så är Rönnbäcken en nickelfyndighet av riksintresse för värdefulla ämnen eller material.

Alla former av gruvverksamhet innebär risk för miljöpåverkan som kan verka störande på sin omgivning. Gruvverksamhet kan bedrivas i dagbrott eller under jord eller i en kombination av dessa. Hur påverkansområdet ser ut kommer att bero på vilken metod som väljs. Oavsett om verksamheten bedrivs ovan eller under jord finns risk för att buller och damm kan spridas utanför verksamhetsområdet. Det gör att nyetablering av verksamheter som är känsliga för buller eller damm kan komma att utgöra påtaglig skada på riksintresset. Vid tillståndsansökan är det verksamhetsutövaren som ska visa hur en acceptabel påverkan på omgivningen ska uppnås samtidigt är det tillståndsgivaren som avgör om verksamheten kan tillåtas eller om ett motstående intresse ska äga företräde. Vilka verksamhetsytor, utöver själva brytningsområdet, som kan komma att behöva tas i anspråk beror på hur utvinningsverksamheten planeras. Om ett dagbrott planeras behöver säkerhetsåtgärder genomföras för att förhindra att olyckor för djur och människor kan ske. En underjordsverksamhet har annan påverkan på ett område men även för sådan verksamhet krävs verksamhetsytor och vägar för att bedriva verksamhet. För behandling av malmen på platsen krävs normalt också anrikningsverk, sedimentationsdammar och liknande. Anrikning av malmen kan också göras på annan plats. I sådana fall kan det behövas ytor för till exempel krossning och andra upplag.

Ett riksintresse som delvis överlappar den av SGU föreslagna detaljavgrensningen är riksintresse för rennärning enligt 3 kap. 5 § miljöbalken, kärnområde rennärning: Vapsten. Det finns utöver miljöbalken också annan speciallagstiftning angående överlappande områden, lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Dessutom har länsstyrelsen lämnat ett yttrande i ett tidigare ärende där myndigheten lyft fram att långtgående hänsyn till rennärningen skulle iakttas samt den dom som finns i FN:s rasdiskrimineringskommitté. Det är en lagstadgad skyldighet att ta hänsyn till

⁶ CIM Definition Standards on Mineral Resources and Reserves är en kanadensisk rapporteringsstandard som fastställer definitioner och riktlinjer för rapportering av prospekteringsinformation, mineralresurser och mineralreserver.

rennäringen och av stor vikt att i ett tidigt skede genomföra samråd med berörd sameby i syfte att utforma verksamheten så att minsta möjliga påverkan för rennäringen uppkommer.

Ett annat riksintresse som täcker hela den av SGU föreslagna detaljavgränsningen är rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2§ miljöbalken. Det rör riksintresset Södra Storfjället, Norra och Södra Gardfjället och Arefjället.

Det utpekade riksintresseområdet omfattar 2 032 hektar. Beskrivning av detaljavgränsningen finns i bilaga 1. SGU konstaterar att fyndigheten Rönnbäcken är väldokumenterad, avgränsningen omfattar i och med beslutet endast själva fyndigheten.

Skäl för beslutet

De kriterier som SGU grundar bedömningen av om ett område utgör en fyndighet av ett ämne eller material som utgör ett riksintresse är:

1. Ämnet eller materialet har stor betydelse för samhällets behov.
2. Ämnet eller materialet har särskilt värdefulla egenskaper.
3. Området innehållande fyndigheten av det värdefulla ämnet eller materialet är väl avgränsat, undersökt och dokumenterat.

Alla ovanstående kriterier ska vara uppfyllda för att peka ut och detaljavgränsa en fyndighet som riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. I ljuset av dagens geopolitiska läge är det viktigt att påminna om att det första kriteriet även omfattar samhällets försörjningsberedskap. Vid utvärderingen tar SGU hänsyn inte bara till dagens behov utan gör också en bedömning utifrån ett längre tidsperspektiv (>50 år).

SGU:s bedömning är att nickelfyndigheten Rönnbäcken uppfyller dessa kriterier genom att:

1. Nickel är med på EU:s lista över strategiska material och är fundamentalt för framför allt elektrifiering. (sgu.se)
2. Nickel är en silvervit, mycket glänsande, böjlig och i viss mån magnetisk metall. Den står emot rostangrepp och klarar höga temperaturer vilket gör att den har flera viktiga användningsområden. Ungefär 65 procent av allt nickel som produceras i världen används till framställning av rostfritt stål och 16 procent används inom batteriindustrin (ISGN, 2024). Andra användningsområden för nickel är till andra sorters legeringar, förnickling, gjutgods, katalysatorer, kemikalier, svetselektroder, mynt, pigment, elektroniska komponenter och tryckbläck (SGU, 2007).
3. Områdena kring fyndigheterna vid Rönnbäcken är välkända genom geologiska och geofysiska undersökningar samt genom borrhningar, provbrytning och anrikningsförsök. SGU:s omfattande geologiska material samt den betydande prospektering som har utförts i områdena visar att fyndigheterna vid Rönnbäcken är väl dokumenterade. Det är den största kända nickelförekomsten i Sverige. SGU anser att trots att nickelhalten är lägre än för många aktiva nickelgruvor i världen så är Rönnbäcken en nickelfyndighet av riksintresse för värdefulla ämnen eller material.

SGU anser därmed att alla tre kriterier som krävs för att peka ut och detaljavgränsa nickelfyndigheten Rönnbäcken som riksintresse är uppfyllda. Detaljavgränsning nr 1 för riksintresset kvarstår som tidigare, detaljavgränsning nr 2 för verksamhetsområdet tas bort, se bilaga 2. I bilaga 1 återfinns kartor och koordinater i SWEREF99.

Områdets areal omfattar 2 032 ha.

SGU upplyser Länsstyrelsen Västerbotten och Storumans kommun om att, tillsammans med andra intressen, bevaka ovanstående område i den kommunala planeringen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anette Madsen, föredragande är avdelningschef Kaj Lax.

Anette Madsen

Kaj Lax

Källförteckning

Bluelake Mineral AB, Kommunikation per epost 2024-10-23

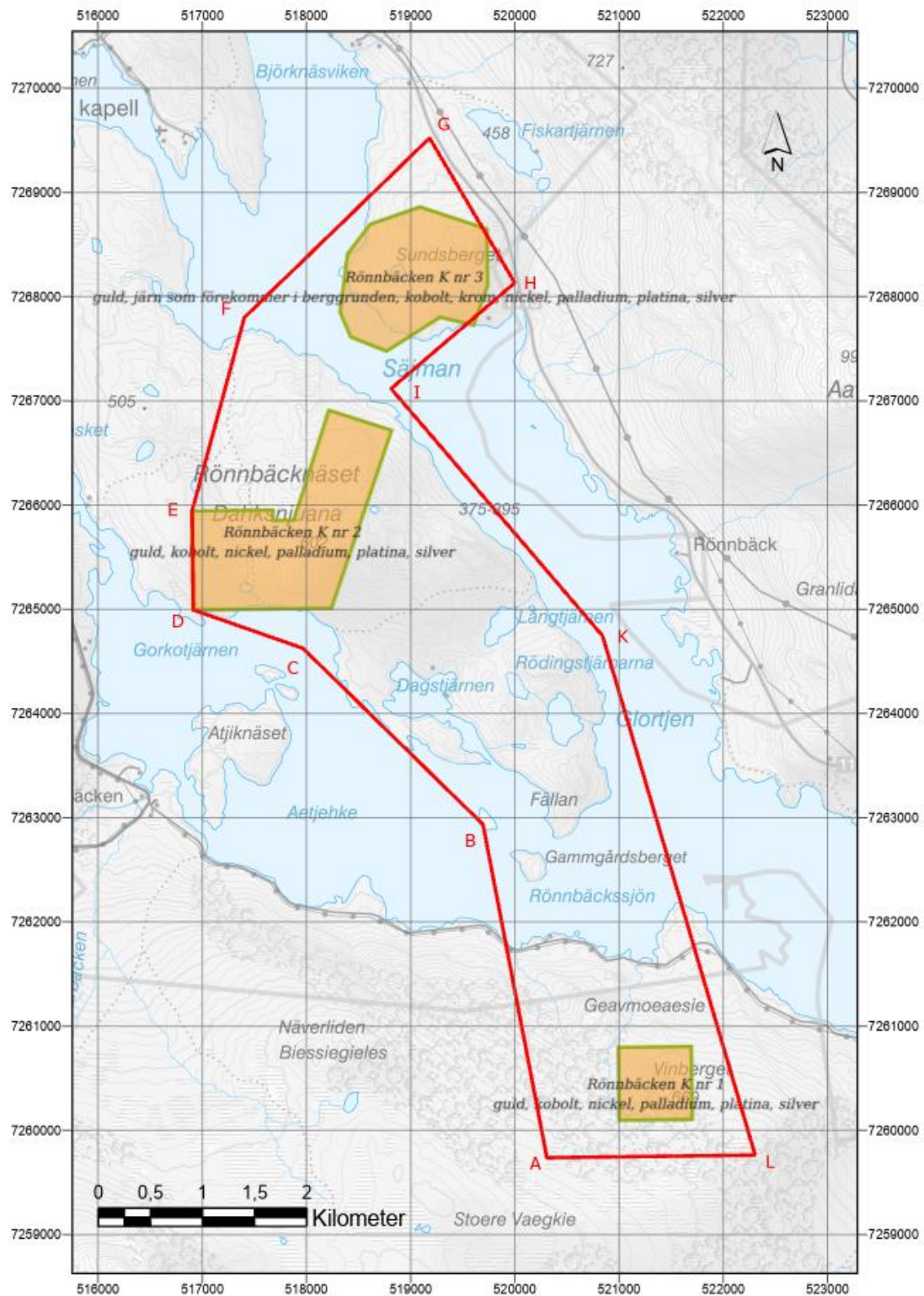
Bluelake Mineral AB, 2024: Bluelake Mineral applies for strategic status of the Rönnbäcken nickel-cobalt project within the framework of EU's new mining legislation CRMA. Pressrelease 2 juli 2024

INSG, 2024: The world nickel factbook 2024. International Nickel Study Group (ISGN), 72s.

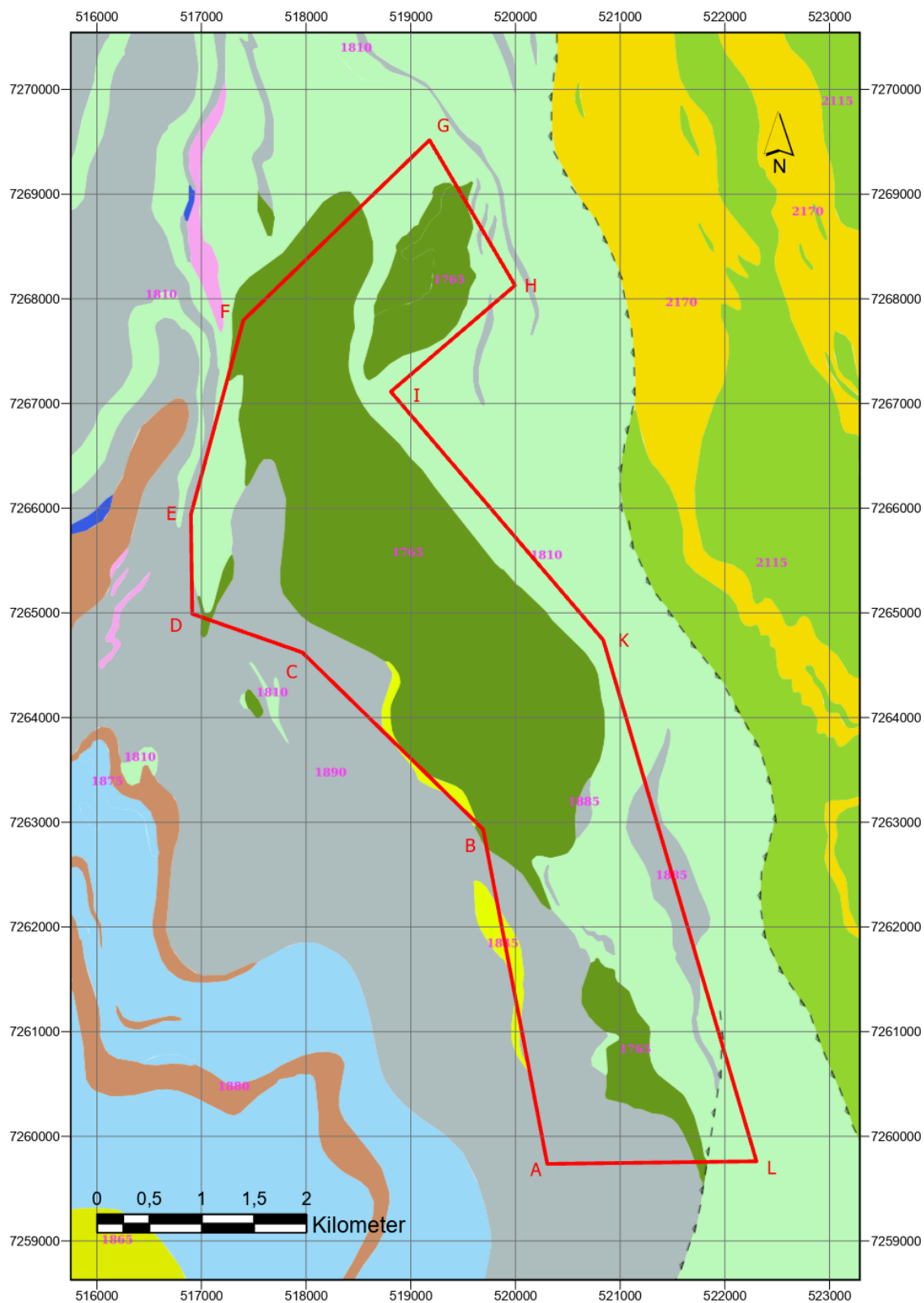
Nickel Mountain AB, 2022: Preliminary economic assessment update for the Rönnbäcken nickel project, Sweden 2022, Konsultrapport framtagen av SRK Consulting (Sweden) AB

SGU, 2007: Mineralmarknaden. Tema: Nickel. *Per. publ. 2007:1*. Sveriges geologiska undersökning, 90s.

Bilaga 1. Riksintressant fyndighet enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken i Västerbottens län, SWEREF99 TM skala 1:50 000

Figur 1. Föreslagen detaljavgrensning av fyndigheten Rönnebacken som riksintresse. Befintliga bearbetningskoncessioner visas i brunt.

Figur 2. Föreslagen detaljavgrensning av fyndigheten Rönnbäcken som riksintresse. Berggrundskarta skala 1:50 000, utdrag från SGU:s kartdatabas, visas som grundkarta. Det mörkgröna området är en ultrabasisk intrusivbergart med nickelförande serpentinit.

Koordinater (SWEREF 99 TM), Rönnbäcken Västerbottens län

	x N-S	y V-Ö
A	7 259 743	520 310
B	7 262 940	519 697
C	7 264 630	517 970
D	7 264 998	516 918
E	7 265 947	516 906
F	7 267 803	517 407
G	7 269 525	519 185
H	7 268 136	520 002
I	7 267 121	518 816
K	7 264 748	520 845
L	7 259 768	522 309

Yta: 2032 ha

Länsstyrelsen i Västerbottens län

901 86 UMEÅ

Utpekande och detaljavgränsning av riksintresset Rönnbäcken i Storumans kommun, Västerbottens län, enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken

Beslut

Med stöd av förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. och efter samråd med Boverket och länsstyrelsen i Västerbottens län beslutar Sveriges geologiska undersökning (SGU) att fyndigheten vid Rönnbäcken som finns inlagd och detaljavgränsad på bifogad karta med koordinater i SWEREF 99 TM, utgör ett sådant område i Västerbottens län, som är av riksintresse avseende värdefulla ämnen och material för landets materialförsörjning (3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken).

Länsstyrelsen i Västerbottens län och Storumans kommun har att, tillsammans med olika andra intressen, bevaka ovanstående område i den kommunala planeringen.

Ärendet

Fråga om klassning av fyndigheten Rönnbäcken i Storumans kommun som s.k. riksintresse för mineralutvinning enligt miljöbalken har aktualiserats i samband med IGE Nordic AB:s ansökan till Bergsstaten om bearbetningskoncession för del av området.

Representanter från SGU har besökt företaget IGE Nordic AB och tagit del av bl.a. kartmaterial samt mättnings-, borrhings- och analysresultat.

Förslaget till utpekande och detaljavgränsning av riksintresset har remitterats till Boverket och Länsstyrelsen i Västerbottens län samt sänts för kännedom och eventuella synpunkter till Storumans kommun. Kopia har vidare sänts till Bergsstaten.

Boverket har ingen erinran mot ett utpekande och detaljavgränsning av riksintresset Rönnbäcken.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser att mineralintresset ska ha företräde framför såväl områdets naturvärden som rennäringens intressen i området. Vid en kommande miljöprövning förutsätts dock att gruvverksamheten så långt möjligt utformas med hänsyn till dessa intressen. Länsstyrelsen anser vidare att det är motiverat att avgränsa och peka ut fyndigheter som riksintressen enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, men att det av SGU föreslagna området är för stort för att i sin helhet lämpligen kunna bedömas vara av riksintresse. De redovisade fyndigheterna bör pekas ut mer precist var för sig, varvid det förefaller lämpligt att utgå från de beviljade bearbetningskoncessionerna.

Trots vad länsstyrelsen framfört anser SGU att det, mot bakgrund av geologin i området och mot bakgrund av karterings- och prospekteringsresultaten i området, står klart att Rönnbäckenfyndigheten är en sammanhängande fyndighet och att den således ska avgränsas som ett riksintresseområde.

Storumans kommun har inte avhört.

Geografiskt läge

Riksintresset Rönnbäcken ligger vid Lill-Björkvattnet, i Storumans kommun och Västerbottens län ca 85 km västnordväst om Storumans längs Europaväg 12. Området ligger i fjällkedjan, och topografin är lokalt brant med höjdskillnader mellan ca 400 och 682 meter över havet från Lill-Björkvattnet till toppen av Vinberget. Området ligger utanför obruten fjällterräng.

Riksintresset Rönnbäcken omfattar de tre kända serpentinitförekomsterna Rönnbäcksnäset, Vinberget och Sundsberget. På bifogad karta har förutom riksintresset även verksamhetsområde nödvändigt för processanläggningar markerats (blå streckning) och arealbestämts.

Bakgrund

SGU har i samband med SGU:s malmletning under 1960- och 1970-talen utfört prospektering i den aktuella delen av fjällkedjan. Serpentinitförekomsterna i den svenska fjällkedjan uppmärksammades på 1970-talet. Boliden Mineral AB hade då två utmål (bearbetningskoncessioner) inom delar av det aktuella området och provbröt vid Vinberget 4 000 ton malm som anrikades i pilotskala (se Tekniska undersökningar nedan).

Bergsstaten beviljade den 23 juni 2010 två bearbetningskoncessioner inom del av riksintresseområdet, Rönnbäcken K nr 1 resp. Rönnbäcken K nr 2. IGE Nordic AB har för närvarande därutöver undersökningstillstånd som täcker riksintresseområdet.

Berggrunden

Berggrunden inom riksintresset Rönnbäcken tillhör den s.k. kaledoniska orogenesen som bildade en bergskedja för ca 510 – 400 miljoner år sedan. Bergarterna består till största delen av ursprungligen sedimentära bildningar som avsattes i ett hav, kallat Iapetushavet, intill den dåvarande kontinenten, kallad Baltica. Lokalt avsattes också basiska vulkaniter tillsammans med sedimenten. På några platser trängde (intruderade) basiska och ultrabasiska bergarter in i vulkaniterna och de sedimentära bergarterna. I samband med inträngandet omvandlades en del av de ultrabasiska bergarterna till s.k. serpentinit (silikater som innehåller bl.a. magnesium, järn och nickel).

För ca 430 miljoner år sedan ”stängdes” Iapetushavet genom att den nordamerikanska kontinenten pga. plattetektoniken närmade sig Baltica. De bergarter som avsatts och bildats på havets botten kom därvid att skjutas upp på Baltica och på varandra i stora sjök, s.k. skollor. Innan och under skolltransporten omvandlades (metamorfoserades) bergarterna genom att de utsattes för höga tryck och temperaturer. Packen av skollor är ursprunget till den nuvarande fjällkedjan. Sedan bergens bildning har stora delar av materialet eroderats och transporterats bort till nuvarande hav och andra vattendrag.

Bergarterna vid riksintresset Rönnbäcken tillhör den övre skollenheten (eller Käliskollkomplexet) och bildades ganska långt ut i havet från Balticas kust. De är alla metamorfa och domineras av mer eller mindre serpentiniserade ultrabasiska bergarter som omges av fylliter och amfiboliter. Fylliterna representerar ursprungligen finkorniga och lerhaltiga sediment, medan amfiboliterna representerar ursprungliga basiska vulkaniter eller intrusivbergarter.

Vid ovan nämnda serpentinisering av de ultrabasiska intrusivbergarterna skedde bl.a. reaktionen: $\text{Ni-olivin} + \text{svavel} + \text{vatten} = \text{serpentin} + \text{Ni-sulfid} + \text{magnetit}$.

Eftersom nickel bara är ekonomiskt brytvärt där det förekommer i sulfidfas i bergarterna, är det viktigt att identifiera de delar som är serpentiniserade. Av SGU:s berggrundskarta framgår att riksintresseområdet Rönnbäcken ligger i ett och samma bergartsled där det finns nickel i de delar som är serpentiniserade. SGU gör mot bakgrund av de karterings- och prospekteringsresultat som finns tillgängligt bedömningen att serpentinitförekomsterna Rönnbäcksnäset, Vinberget och Sundsberget utgör en sammanhängande mineralisering i detta bergartsled.

Geologiska och geofysiska undersökningar

Berggrundsgeologisk kartering av bl.a. den här delen av fjällkedjan gjordes inom ramen för SGU:s malmletning under 1960- och 1970-talen. Befintliga geologiska data för området kring riksintresset Rönnbäcken sammanställdes och publicerades av SGU år 2001 i en berggrundskarta (SGU serie Ai nr 162).

IGE Nordic AB har detaljkarterat området mot en bakgrund av ovan nämnda SGU-undersökningar och ovan nämnda data från Boliden Mineral AB. Det har utförts ett omfattande borrhålsprogram vid Vinberget (55 borrhål) och vid Rönnbäcksnäset (77 borrhål). Man har också inlett mer detaljerade undersökningar på Sundsberget (20 borrhål). Totalt har det hittills borrats 152 borrhål i området om sammanlagt 21 347 meter.

Mätningar av bergarternas magnetiska susceptibilitet, dvs. indirekt deras magnetithalt, och analyser av nickelhalten i sulfidfas som IGE Nordic AB har gjort visar på en positiv och bra korrelation, vilket ger en enkel metod att direkt i fält relativt väl kunna bedöma bergarternas brytvärde.

Tekniska undersökningar

I samband med den provbrytning som Boliden Mineral AB gjorde på 1970-talet kunde man i pilotskala framställa en slig (koncentrat) av materialet som höll 35 procent nickel. Laboratorietester som IGE Nordic AB lät Minpro göra år 2007 gav en slig med 26 procent nickel. Som en jämförelse kan nämnas att sliger på den internationella marknaden har nickelhalter mellan ca 7 och 15 procent.

Tillgångar

Enligt IGE Nordic AB:s undersökningar och en oberoende konsultfirmas (SRK Consulting Sweden AB) beräkningar finns kända och indikerade mineraltillgångar om totalt ca 257 miljoner ton med en total nickelhalt på 0,18 procent vid Rönnbäcksnäset och Vinberget. Tillgänglig och praktisk nickelhalt (det som finns i sulfidfas) är 0,11 procent. Därutöver finns antagna mineraltillgångar vid Rönnbäcksnäset och Vinberget om totalt 83,5 miljoner ton med en total nickelhalt på 0,177 procent. Data från Sundsberget visar liknande halter i serpentiniten. Mineraltillgångarna är klassificerade enligt det kanadensiska rapporteringssystemet NI 43-101.

Användningsområden för nickel

Grundämnet nickel, med kemiska beteckningen Ni, är en metall som till största delen används i legeringar med järn vid framställningen av rostfritt stål. I viss utsträckning används det också till andra sorters legeringar, förnickling, gjutgods, katalysatorer, batterier, kemikalier, svetselektroder, mynt, pigment, elektroniska komponenter och tryckbläck. Allt nickel som konsumeras i Sverige importeras. Nickel är en strategisk metall bl.a. för tillverkning av borrstål.

Nickels användning, egenskaper, historik och förekomst beskrivs i SGU:s periodiska publikation 2007:1 (Mineralmarknaden, Tema: Nickel).

Motivering

Områdena kring fyndigheten vid Rönnbäcken är välkända genom geologiska och geofysiska undersökningar samt provbrytning och anrikningsförsök. Området är viktigt ur försörjningssynpunkt och av vikt för gruvnäringen samt har en god potential för framtida gruvdrift.

Riksintresset Rönnbäcken består av de tre kända serpentinitförekomsterna Rönnbäcksnäset, Vinberget och Sundsberget som enligt SGU:s uppfattning utgör en sammanhängande mineralisering i samma bergartsled och som därmed ska betraktas som en och samma fyndighet.

SGU:s omfattande geologiska material i området samt den betydande prospektering (storleksordningen 75 – 100 mkr) som utförts visar att fyndigheten Rönnbäcken har väldokumenterade och goda halter av nickel.

SGU anser att fyndigheten är av riksintresse med avseende på värdefulla ämnen och material. För att långsiktigt säkerställa tillgången på aktuell metall anser SGU att fyndigheten ska avgränsas enligt bifogad karta med koordinater i SWEREF 99 TM (röd markering). Aktuell areal är ca 2 032 ha.

Det verksamhetsområde (blå markering) som markerats på kartan torde vara nödvändigt för den framtida gruvdriften och bör därmed också skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av fyndigheten. Arealen för verksamhetsområdet uppgår till ca 1 175 ha.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad verksjurist.

I ärendets handläggning har deltagit avdelningschefen Kaj Lax, juristen Helena Kjellson, statsgeologen Magnus Ripa samt utredaren Peter Åkerhammar (föredragande).

Hans-Göran Jansson

Peter Åkerhammar

Kopia till:

Näringsdepartementet
Miljödepartementet
Bergsstaten
Boverket
Storumans kommun
IGE Nordic AB

Bilagor:

Kartbilaga med koordinater

Riksintressant fyndighet enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken i Västerbottens län

Kartan ritad av Lars Norlin

Koordinater (SWEREF 99 TM), Rönnbäcken Västerbottens län

	X N-S	Y V-Ö
A	7 259 743	520 310
B	7 262 940	519 697
C	7 264 630	517 970
D	7 264 998	516 918
E	7 265 947	516 906
F	7 267 803	517 407
G	7 269 525	519 185
H	7 268 136	520 002
I	7 267 121	518 816
K	7 264 748	520 845
L	7 259 768	522 309

Yta: 2032 ha

Koordinater (SWEREF 99 TM), verksamhetsområde

	X N-S	Y V-Ö
C	7 264 630	517 970
D	7 264 998	516 918
E	7 265 947	516 906
F	7 267 803	517 407
M	7 263 653	517 793
N	7 262 939	517 167
O	7 263 003	515 270
P	7 264 110	514 760
R	7 266 674	514 383
S	7 267 780	515 390
T	7 268 162	515 475
U	7 268 172	516 125
W	7 267 788	516 312

Yta: 1175 ha